

J.E. Lietuvos Respublikos Prezidentui
Lietuvos Respublikos Seimo nariams
Lietuvos Respublikos Vyriausybei
LRT Tarybai
Lietuvos žurnalistų organizacijoms
Visuomenei

TAUTOS FORUMO PAREIŠKIMAS

2025 m. gruodžio 3 d.

DĖL NACIONALINIO TRANSLIUOTOJO PERTVARKOS BŪTINUMO

Viešojoje erdvėje skelbiama, kad Lietuvos Respublikos Seimas svarstys Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo pakeitimo įstatymo projektą (Nr. XIVP-3943(2)), dėl kurio dalis žiniasklaidos atstovų ragina visuomenę burtis į protestą.

Pastaruoju metu diskusijos dėl valdančiųjų inicijuotų LRT įstatymo pakeitimų neslūgsta. Viena iš labiausiai kritikuojamų pataisų – siūlymas supaprastinti LRT generalinio direktoriaus atleidimo tvarką. Šis siūlymas jau įveikė pirmąjį balsavimą Seime – po pateikimo įstatymo pataisoms pritarta. Taip pat pritarta iniciatyvai įšaldyti LRT finansavimą ir ateinančius trejus metus išlaikyti jį dabartiniame lygyje.

Dalis šalies žurnalistų kreipėsi į parlamentarus teigdami, kad tokie veiksmai gali būti vertinami kaip politinio spaudimo visuomeniniam transliuotojui forma. Jie skelbia, kad susirūpinimą dėl LRT situacijos neva išreiškė tarptautinės organizacijos – Europos Tarybos žurnalistikos apsaugos ir žurnalistų saugumo platforma bei Europos transliuotojų sąjunga (EBU).

Tautos forumas, nuosekliai pasisakantis už demokratijos, konstitucinės santvarkos ir tikros žodžio laisvės apsaugą, pareiškia, kad nepalaiko gruodžio 9 d. rengiamo protesto dėl minėtų įstatymo pataisų.

Šiandien Lietuvoje vis labiau įtvirtinamos cenzūros formos ir nuomonių laisvės suvaržymai, dėl kurių tokie protestai nebegali būti laikomi nepriklausomais, pilietiškais ar atstovaujančiais visai visuomenei.

Dar 2017, 2018 ir 2019 metais Tautos forumas (Vilniaus forumas) viešai reiškė susirūpinimą dėl to, kad LRT ribojamos nuomonės, vienašališkai atrenkama informacija ir marginalizuojamos „neteisingos“ arba „politiškai nekorektiškos“ pažiūros. Tačiau nepaisant oficialių kreipimųsi, diskusijų ir pastangų, situacija ne tik nepasikeitė, bet ir akivaizdžiai blogėjo.

2023 m. pagal anoniminį skundą LRT programų vedėjas Virginijus Savukynas buvo nubaustas už tai, kad savo asmeninėje „Facebook“ paskyroje pavišino įrašą, kritikuojantį tuometinę teisingumo ministrę Eveliną Dobrovolską. Nors teismas vėliau žurnalistą išteisino, beveik metus jam teko įrodinėti elementarų dalyką, jog žodžio ir įsitikinimų laisvę garantuoja Lietuvos Konstitucija. **Per visą šį laikotarpį nebuvo jokio LRT žurnalistų protesto**, nors deklaratyviai kalbama apie žodžio laisvės gynimą. Žurnalistą Virginijų Savukyną gynė ir padėjo teisminiuose

ginčiuose tik Lietuvos žurnalistų sąjunga. Teismo išvada atskleidė faktą, kad LRT viduje žodžio laisvė realiai nėra toleruojama.

2023 m. Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto docentė, mokslų daktarė Jolanta Mažylė buvo priversta palikti universitetą po to, kai LRT vadovės Monikos Garbačiauskaitės-Budrienės ir kai kurių jos darbuotojų iniciatyva Komunikacijos fakulteto Žurnalistikos bakalauro studijų programos komitete buvo surengtas linčo teismas pagal istoriškai žinomus NKVD struktūrų metodus – teisti „už akių“, vėliau organizuoti anoniminius skundus bei šmeižtus ir viešas patyčias palankių „įtakotukų“ veidaknygėse vien už tai, kad dėstytoja „Sengirės“ televizijos laidoje, kurią transliavo „OpTV“ kanalas, pristatė išeivijos žurnalisto ir redaktoriaus Vytauto Gedgaudo knygą, kurią parengė iš JAV už savo asmenines lėšas pagabėnusi šios iškilios asmenybės archyvą. Beveik dvejus metus dėstytojai teko ginti savo teises teisiniu keliu, kol su Vilniaus universitetu buvo pasirašyta taikos sutartis dėl akademinėje aplinkoje patirto mobingo. Šiuo atveju, išskyrus Lietuvos žurnalistų sąjungos valdybos pareiškimus ir palaikymą, **vėl nebuvo jokios žurnalistų bendruomenės reakcijos į kolegės diskriminavimą.** Priešingai, palaikydami LRT generalinę direktorę Moniką Garbačiauskaitę-Budrienę 2023 m. iš Lietuvos žurnalistų sąjungos pasitraukė kai kurie žinomi žurnalistai ir tokia proga įkūrė savo profesinę asociaciją, kuri šiuo metu aktyviai ir organizuoja minėtas akcijas.

Minėti du atvejai ryškiausiai atskleidžia LRT įsitvirtinusių ideologinio spaudimo ir „neteisingai“ mąstančių asmenų persekiojimo sistemą.

Todėl esant tokiai situacijai, protestai, organizuojami tų pačių žurnalistų grupių, kurios prisidėjo prie šios aplinkos sukūrimo, negali būti laikomi visos visuomenės intereso išraiška.

Dabartinė žiniasklaidos dalis, ypač vadinamoji „sisteminė“ žurnalistika, pati aktyviai prisideda prie kitaminių marginalizavimo, visuomenės skaldymo ir viešosios erdvės monopolizavimo. Todėl akivaizdu, kad būsimas protestas tariamai ginti žodžio laisvę, yra skirtas kovoti už politinę galią.

Šiandien jau nebekyla abejonių, kad valstybėje susiformavo tariamai savaveiksmis, o iš tikrųjų – viešosios politikos užkulisiuose tūnančių veikėjų kontroliuojamas ir manipuluojamas alternatyvus galios centras, atvirai darantis spaudimą Prezidentui, Vyriausybei ir Seimui. Šis centras mėginamas paversti nekonstitucine „revoliucine jėga“ – šešėlinių interesų grupių įrankiu, skirtu keisti ar net „atšaukti“ teisėtų rinkimų rezultatus ir priversti formuoti šalies Vyriausybės ne pagal piliečių išreikštą valią, o pagal minėtų gupių politinius užsakymus.

Dera priminti nuolatinis kultūrininkų protestus dėl, jų manymu, netinkamai išrinktos šalies valdžios pakeitimo, taip pat lapkričio 21 d. surengtą finalinį protesto mitingą „Kokios valstybės mes norime?“, kurį organizavo iš valstybės biudžeto lėšų finansuojamų kultūros institucijų suburta Kultūros asamblėja. Inicijuojami protestai dėl LRT įstatymo pataisų, kurias svarstys Seimas, bei žurnalistų skundai tarptautinėms organizacijoms – Europos Tarybos žurnalistikos apsaugos ir žurnalistų saugumo platformai ir Europos transliuotojų sąjungai (EBU), laikytini tiesioginiu dirbtinai eskaluojamos protestų bangos tęsiniu. Jais siekiama to paties tikslo – destabilizuoti politinę padėtį Lietuvoje.

Atkreiptinas dėmesys, kad veidmainiškai skelbdami aliarmą dėl tariamos grėsmės visuomeninio transliuotojo nepriklausomui protestų organizatoriai ignoruoja realius ir itin pavojingus mėginimus Lietuvoje visiškai sunaikinti žodžio laisvę. Jie net neužsimena, kad prisidengdama teiginiais apie VSD fiksuotus „1200 dezinformacijos atvejus“, Seimo narė Daiva Ulbinaitė su bendraminčiais pateikė Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo

įstatymo Nr. I-1418 2 ir 50 straipsnių pakeitimo bei papildymo 19¹ straipsniu projektą, kuriuo **siekama reanimuoti sovietinę cenzūrą** – kardinaliai pakeisti viešosios informacijos reguliavimo ribas ir suteikti valstybės institucijoms neribotas galias reguliuoti viešąją informaciją, neva reaguojant į tariamai melagingą jos turinį. LRT vadovybės ir būrelio privilegijuotų žurnalistų gynėjams nerūpi, kad Lietuvoje įsigali „vienos tiesos“ režimas, kai piliečiams primetami privalomi politinio korektiškumo standartai, viešojoje erdvėje nebeleidžiama reikštis alternatyvioms nuomonėms, o valdžios kritikai sistemingai stigmatizuojami, šmeižiami arba tiesiog ignoruojami.

Demokratinė valstybė negali funkcionuoti be tikros, o ne tik deklaruojamos žodžio laisvės. Tauta negali būti laisva, jei informacija yra politiškai filtruojama ir ideologiškai prižiūrima. Todėl **gruodžio 9 d. rengiamo protesto turinys ir reikalavimai neatspindi esminių demokratijos ir žodžio laisvės šalyje užtikrinimo problemų. Juo ginami dalies žiniasklaidos korporaciniai interesai.**

Pažymime, kad LRT veikla šiandien neatitinka visuomeninio transliuotojo misijos. Į tai ypač turėtų atkreipti dėmesį Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetas. Valstybės saugumo požiūriu LRT laidos didėjančios geopolitinės sumaišties ir gresiančio karo akivaizdoje turėtų būti skirtos ne primityviai „globalios Lietuvos“ ideologijos propagandai, tautinei saviniekai ir valstybingumo menkinimui bei visuomenę kiršinančioms patyčioms iš „neteisingai mąstančių“ skleisti. Visuomeninis transliuotojas privalo stiprinti tautinę ir valstybinę piliečių sąmonę ir ugdyti jų patriotinį pasiryžimą ginti Tėvynę. Visuomenės ir šalies saugumui taip pat gyvybiškai būtina, kad politiniai procesai Lietuvoje, Europos Sąjungoje ir pasaulyje būtų nušviečiami objektyviai ir nešališkai. Nacionalinis transliuotojas privalo užtikrinti nuomonių pusiausvyrą, atvirumą ir alternatyvių, demokratijai neprieštarujančių pažiūrų sklaidą.

Tautos forumas primena Seimui pareigą ryžtingai atskleisti galimai neskaidrius LRT sandorius su prodiuserinėmis kompanijomis ir pavišinti visą su LRT finansine veikla susijusią informaciją. Įstatymų leidėjas privalo užtikrinti, kad nacionalinio transliuotojo finansavimas būtų skaidrus, o visuomenė turėtų galimybę matyti, kaip naudojamos jos lėšos, kaip tai įprasta demokratinėse Europos valstybėse.

Tautos forumas kviečia Seimo narius palaikyti konstruktyvias LRT pertvarkas, kurios leistų užtikrinti realią šios įstaigos vadovybės ir darbuotojų atskaitomybę visuomenei, finansinės visuomeninio transliuotojo veiklos skaidrumą ir įgalintų jį objektyviai bei nešališkai vykdyti savo misiją vadovaujantis ilgalaikiais tautos išlikimo ir valstybės išsaugojimo interesais.

Tautos Forumo koordinavimo grupė:

Gaudentas Aukštikalnis
Alina Laučienė
Neringa Paškevičienė
Vilius Adomaitis
Algimantas Jankauskas
Laisvūnas Šopauskas